

Ed.

124. Frumvarp til laga

[104. mál]

um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að láta öðlast gildi samkomulag milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um breyting á Norðurlandasamningnum frá 6. febrúar 1931 um alþjóðleg einkamálaréttarákvæði um hjúskap, ættleiðingu og lögráð.

(Lagt fyrir Alþingi á 90. löggjafarþingi, 1969.)

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að ákveða með auglýsingu í Stjórnartíðindum, að samkomulag það, sem undirritað var í Stokkhólmi 3. nóvember 1969 milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar og prentað er sem fylgiskjal með lögum þessum og fjallar um breyting á Norðurlandasamningnum frá 6. febrúar 1931 um alþjóðleg einkamálaréttarákvæði um hjúskap, ættleiðingu og lögráð og staðfestur var með lögum nr. 29 8. september 1931, skuli öðlast gildi.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Fylgiskjal.

Samkomulag milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um breyting á Norðurlandasamningnum frá 6. febrúar 1931 um alþjóðleg einkamálaréttarákvæði um hjúskap, ættleiðingu og lögráð.

Ríkisstjórnir Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar hafa orðið ásáttar um, að 1., 2. og 10. gr. í Norðurlandasamningnum frá 6. febrúar 1931 um alþjóðleg einkamálaréttarákvæði um hjúskap, ættleiðingu og lögráð skuli hljóða þannig:

1. gr.

Nú óskar ríkisborgari einhvers samningsríkjanna könnunar á hjónavígsluskilyrðum eða lýsingar hjá stjórnvaldi einhvers hinna ríkjanna, og skal þá kanna rétt hans til að ganga í hjúskap eftir lögum þess ríkis, enda eigi annað hjónaefna þar heimili, en ella eftir lögum þess ríkis, þar sem hann á ríkisfang. Ætíð skal þó beita lögum þess ríkis, sem hjónaefnið á ríkisfang í, ef það óskar þess. Nú skal kanna rétt til að ganga í hjúskap eftir lögum þess ríkis, þar sem hjónaefni á ríkisfang, og getur hlutaðeigandi stjórnvald þá krafizt þess, að rétturinn sé sannaður með vottorði, sem gefið var út af stjórnvöldum þess ríkis, sem það á ríkisfang í.

Um könnunina og lýsinguna gilda að öðru leyti lög þess ríkis, sem hlutaðeigandi stjórnvald heyrir til.

2. gr.

Hafi könnun á hjónavígsluskilyrðum eða lýsing átt sér stað hjá stjórnvaldi einhvers samningsríkjanna, getur stjórnvald í öðru samningsríki, meðan könnun eða lýsing er enn í gildi, framkvæmt hjónavígslu án nýrrar könnunar eða lýsingar. Gildir þetta án tillits til þess, hvort aðilarnir eiga ríkisfang í einhverju samningsríkjanna.

Um hjónavígsluna gilda að öðru leyti lög þess ríkis, sem vígslumaðurinn heyrir til.

10. gr.

Um úrskurð mála um ógildingu hjúskapar hjóna, sem eiga ríkisfang í samningsríkjunum, og áttu ríkisfang þar, er þau gengu í hjúskapinn, skal beita ákvæðum 7.—9. gr. eftir því sem við á. Ef mál er höfðað af öðru hjóna, skal þó meta skilyrði til ógildingar eftir þeim lögum, sem beitt var við ákvörðun á rétti sækjanda til að ganga í hjúskapinn. Ef mál til ógildingar er höfðað gegn báðum hjónunum, nær ógilding ekki fram að ganga, nema ógildingarástæða sú, sem uppi er höfð, veiti heimild til ógildingar eftir löggjöf þeirra sömu ríkja og réttur hjónanna til að ganga í hjúskap var ákvarðaður eftir.

Samkomulag þetta skal fullgilda og skal afhenda fullgildingarskjölin sænska utanríkisráðuneytinu.

Samkomulagið gengur í gildi 1. janúar eða 1. júlí næstan eftir afhendingu fullgildingarskjala allra samningsríkjanna.

Danska dómsmálaráðuneytið getur, að höfðu samráði við dómsmálaráðuneyti hinna samningsríkjanna, ákveðið, að samningurinn frá 6. febrúar 1931 ásamt síðari breytingum skuli gilda að því er varðar Grænland. Að því er varðar heitingu samningsins í Færeyjum og á Grænlandi getur danska dómsmálaráðuneytið á sama hátt ákveðið þau frávik, sem sérstakar aðstæður í Færeyjum eða á Grænlandi kunna að krefjast.

Þessu til staðfestingar hafa undirritaðir fulltrúar undirritað samkomulag þetta.

Gert í Stokkhólmi hinn 3. nóvember 1969, í einu eintaki á íslensku, dönsku, finnsku, norsku og sænsku, en að því er sænskuna varðar í tveimur textum, öðrum fyrir Finnland og hinum fyrir Svíþjóð.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Í sambandi við hina norrænu endurskoðun hjúskaparlöggjafarinnar, sem staðið hefur yfir undanfarin ár, hefur jafnframt farið fram endurskoðun á ákvæðum Norðurlandasamningsins frá 6. febrúar 1931 um alþjóðleg einkamálaréttarákvæði um hjúskap, ættleiðingu og lögráð. Hefur nú verið gengið frá samkomulagi um breytingu á samningi þessum, og er lagt til, að þær breytingar verði staðfestar af Íslands hálfu. Varða breytingar þessar 1. og 2. gr. samningsins, þar sem rætt er um það, hvaða löggjöf skuli beita í sambandi við könnun hjónavígsluskilyrða eða lýsingu og hjónavígsluna sjálfa, og 10. gr., þar sem rætt er um ógildingu hjúskapar.

Samkvæmt 1. gr. verður meginreglan sú, að þegar ríkisborgari einhvers samningsríkjanna óskar könnunar á hjónavígsluskilyrðum eða lýsingar hjá stjórnvaldi einhvers hinna ríkjanna, þá skal könnun á rétti hans til að ganga í hjúskap fara eftir lögum þess ríkis, enda eigi annað hjónaefna þar heimili, en ella eftir lögum þess ríkis, þar sem hann á ríkisfang. Skal þó ætíð beita lögum þess ríkis, sem hjónaefni á ríkisfang í, ef það óskar. Samkvæmt 1. gr., eins og hún hljóðar nú, skal dæma um réttinn til að ganga í hjúskap eftir lögum þess ríkis, þar sem til hjúskaparins skal stofna, enda hafi viðkomandi átt þar heimili síðastliðin tvö ár og eigi enn, en að öðrum kosti skal dæma um réttinn eftir lögum þess ríkis, sem hann á ríkisfesti í. — Um könnunina og lýsinguna gilda að öðru leyti lög þess ríkis, sem hlutaðeigandi stjórnvald heyrir til.

Samkvæmt 2. gr. verður sú breyting, að stjórnvald, sem framkvæmir vígslu, getur lagt könnun á hjónavígsluskilyrðum eða lýsingu, sem átt hefur sér stað í öðru samningsríki, til grundvallar, enda sé könnunin eða lýsingin enn í gildi, og gildir það án tillits til þess, hvort aðilarnir eiga ríkisfang í einhverju samningsríkjanna. Breyting þessi auðveldar mjög starf vígslumanns, þegar könnun eða lýsing hefur farið fram í öðru landi, en eins og 2. gr. hljóðar nú samkvæmt breytingarsamningi frá 26. marz 1953, sbr. lög nr. 62/1954, verður vígslumaðurinn nú, þegar þannig stendur á, að rannsaka, hvort hjónaefnin, sem öðlzt hafa rétt til að ganga í hjúskap samkvæmt erlendri könnun eða lýsingu, eigi rétt á að ganga í hjúskap samkvæmt lögum þess lands, þar sem vígslan á að fara fram. — Um hjónavígsluna sjálfa gilda að öðru leyti lög þess ríkis, sem vígslumaðurinn heyrir til, og er það í samræmi við núgildandi reglu.

Samkvæmt 10. gr. samkomulagsins skal meta skilyrði til ógildingar eftir þeim lögum, sem beitt var við ákvörðun á rétti sækjanda til að ganga í hjúskapinn, en ef mál er höfðað gegn báðum hjónunum, nær ógilding ekki fram að ganga, nema ógildingarástæða sú, sem uppi er höfð, veiti heimild til ógildingar eftir löggjöf þeirra sömu ríkja og réttur hjónanna til að ganga í hjúskap var ákvarðaður eftir. Hafi réttur hjóna til að ganga í hjúskap þannig verið kannaður eftir mismunandi lögum, þarf ógildingarástæða að liggja fyrir samkvæmt hvorum tveggja lögnum, og felur breytingin þannig í sér takmörkun á möguleika á því að ógilda hjúskap gegn vilja beggja hjóna.

Að tillögu Dana eru loks í samkomulaginu ákvæði um gildi samningsins frá 1931 ásamt síðari breytingum í Færeyjum og á Grænlandi.